

Становище

от проф. дпн Румен Иванов Стаматов –

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен

„доктор”

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;
професионално направление 3.2. Психология

докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология“

автор Елина Владимир Романова

тема: „ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВЪЗПРИЯТИЯТА НА РИСКОВИТЕ ГРУПИ УЧЕНИЦИ,
ЗАСТРАШЕНИ ОТ ОТПАДАНЕ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОМЯНА“

“ с научни ръководители проф. д-р Ваня Христова и доц. д-р Йоанна
Недялкова

1.Общо описание на представените материали

По избор на научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „ ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВЪЗПРИЯТИЯТА НА РИСКОВИТЕ ГРУПИ УЧЕНИЦИ, ЗАСТРАШЕНИ ОТ ОТПАДАНЕ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОМЯНА“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Елина Владимир Романова – докторант към катедра „Психология“ във ВСУ „Черноризец Храбър“. Представеният от Елина Владимир Романова комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Включва дисертационен труд, автореферат и приложени публикации.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Отпадането от училището е един от сериозните проблеми и неговата актуалност е изключително силна, поради мащаба на това явление. Отпадането от училището е свързано с различни кратковременни и дълговременни последици, между които се открояват въвличане в девиатни групи, промяна на идентичността, ангажиране с деструктивни поведения, проституция, наркотици, емоционални и персонални проблеми, ниски равнища на образованост, което се отразява върху бъдещото професионално реализиране. Изследванията показват, че отпадането от училище зависи от множество фактори – рискови и протективни, което повдига въпроса за техните отношения. Представеното изследване се опитва да отговори на този въпрос, с което се очертава и неговата теоретична и практическа значимост.

3. Познаване на проблема

Дисертационното изследване е структурирано в две части – теоретична и емпирична. Теоретичната част обхваща задълбочени анализи на конструктите отпадане от училище и фактори, които влияят върху този процес.

Отпадането от училище се разглежда в контекста на теоретичните и емпиричните изследвания и е представено като резултат и процес. Анализирани са причините за отпадането и са открити влияния върху позитивното развитие, психично благополучие и здраве. Изследването разграничава следните групи причини за отпадането на учениците от училище:

- социални – свързани с отношенията между връстниците, между семейството и училище и отношенията с по-широките общности, специално са анализирани влиянията на конструкти като чувство за принадлежност и приемане, на доверие и подкрепа, отношение към ценността на самото образование, контрол върху поведението на учениците и посещаемостта (изразена чрез неоправдани отсъствия от училище), промяна на идентичността, характер на общността;

- персонални – свързани с мотивацията за учене и връзката и с желанието за персонално израстване и развитие на собствения потенциал;

-училищни – свързани с начините на преподаване и атмосферата в училище, доверието на учениците и подкрепата, която получават в училище, както и наличие на програми за превенция.

Предложените анализи са задълбочени и са насочени към обосноваване на връзките между тези конструкти, което придава кохерентност на теоретичното изследване и очартава рамката на самото емпирично проучване.

Емпиричната част също се отличава с коректни статистически анализи, проведени с методи, които съответстват на хипотезите на изследването.

4. Методика на изследването

Методиката отразява основния замисъл на изследването и на концептуалното му осмисляне.

Емпиричното изследване е проведено чрез:

- анкетно проучване, с което се изследват преживяванията на учениците, възприятията им относно програмите за подкрепа, и равнището на удовлетвореност от предоставената помощ;

- наблюдения в съответните институции, работещи с ученици в риск, с които се изследват процесите, свързани с отпадането и приложимите интервенции.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 133 страници в основния текст, който включва 34 фигури и 27 таблици. Структурата включва увод като въведение в изследователската тема, три глави, заключение и литература.

Библиографията е със 185 заглавия на латиница. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от цели, задачи, хипотези, методи на изследване и различните анализи, в контекста на формулираните хипотези. Анализите и изводите са представителни за усилията на докторантката и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на Елина Владимир Романова са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Като цяло бих искал да отбележа следните положителни моменти:

- представена е систематизация на основните изследователски конструктори и детерминанти свързани с отпадането на учениците от училище.

- представен е задълбочен анализ на отношенията между изследваните конструктори;

- представени са емпирични резултати върху влиянията на ключовите фактори за отпадането на учениците от училище;

- установени са връзки между влиянията на семейната и общностната подкрепа, взаимоотношенията с връстниците и желанието за личностно развитие върху възприятията и задържането на учениците в образователната система както и на контрола върху посещаемостта в училище.

- аргументирана е необходимостта от създаване на социална среда, насърчаваща оставането на учениците в образователната среда, посредством прилагането на определени национални политики;

- аргументирана е също и необходимостта от разработване и прилагане на стратегии, свързани с повишаването на чувството за принадлежност към общността, включването на семейството в училищния живот, както и подкрепата от учителите и връстниците с цел превенция и ранно идентифициране на ученици в риск от отпадане от училище;

- представените резултати са отражение на прецизен анализ осъществен с оригинална методика и необходимите статистически методи, което гарантира коректността на изводите и придава достоверност на заявката за реалистична приложимост и очертаване на пътища за намаляване на риска от отпадане от училище и повишаване на благополучието.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията. Статиите са 3 и са публикувани в научни списания.

9.Лично участие на докторанта

Елина Владимир Романова е била редовен докторант към катедра „Психология”. Реализирала е самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са негово лично дело.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считаю, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че Елина Владимир Романова притежава задълбочени познания в изследвана област, съчетани с отговорност и с оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията върху рисковите фактори за отпадане от училище и начините за неговото ограничаване.

12. Препоръки за бъдещо използване

Бих препоръчал изследването да се разшири като се проследят отношенията с конструктите, съставлящи благоденствието.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантката Елина Владимир Романова, притежава задълбочени познания по темата. Смятам, че кандидатката отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ВСУ. След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Елина Владимир Романова, за което давам и своя утвърдителен вот.

06 085 2025 г.

Изготвил становището:

/проф. Румен Стаматов/